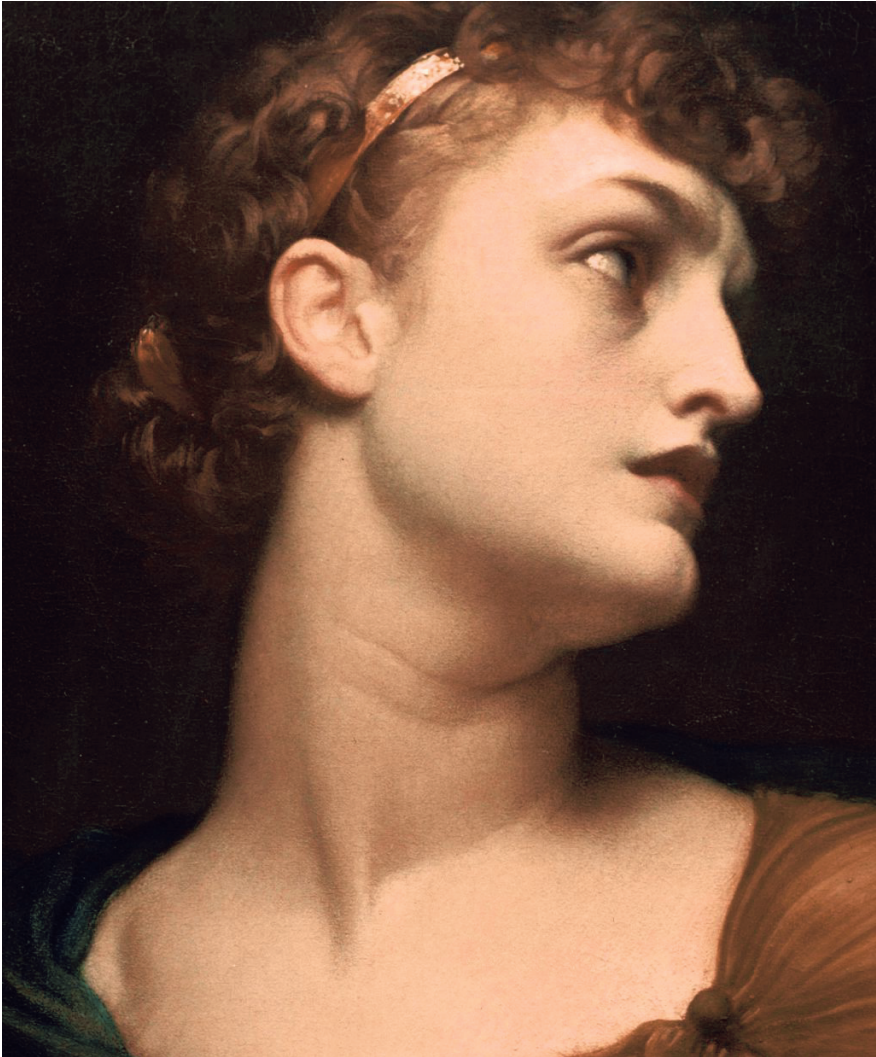

Antigone is Juliette Binoche op het lijf geschreven

Ivo van Hove regisseert de Franse actrice Juliette Binoche in *Antigone* van Sophocles, misschien wel het meest uitdagende en raadselachtige verhaal uit het toneelrepertoire. Antigone - zij die geboren is om tegen te werken - blijft fascineren. **Elise Sercu**

● Juliette Binoche (50) is vanaf volgend jaar *Antigone* (hiernaast op een schilderij van Frederic Leighton). © BELGAIMAGE/RV

Geen standvastigere vrouw in de Griekse mythologie dan Antigone: meer had actrice Juliette Binoche (*The English Patient*, *Chocolat*) niet nodig. Na haar theaterrol in Fröken Julie van de Zweedse regisseur August Strindberg wou Juliette Binoche graag samenwerken met de Belgische regisseur Ivo van Hove (Toneelgroep Amsterdam). "Onze samenwerking en de keuze voor het stuk is heel organisch gegroeid", vertelt van Hove.

"Tijdens de voorbereidende gesprekken hebben we eigenlijk alleen gesproken over Griekse tragedies. Het feit dat Antigone een doel heeft in het leven, was voor Juliette Binoche erg belangrijk. Een ander belangrijk aspect is dat ze in tegenstelling tot vele andere Griekse vrouwelijke personages geen slachtofferrol heeft. En ze past ook mooi in het rijtje van actrices die de rol van Antigone al vertolkt hebben."

Actrice Natali Broods vertolkte in 2003 de rol van Antigone in de versie van de Franse regisseur Jean Anouilh die de antieke mythe als vertrekpunt heeft, maar breekt met de traditie van de tragedie. Anouilh herschreef het stuk van Sophocles en voegde een scène toe. "Ik heb de rol van Antigone ongelooflijk graag gespeeld", vertelt Broods enthousiast. "Je blijft tijdens het stuk wel met vragen zitten, want de rol zit vol tegenstellingen, maar dat maakt het net boeiend."

‘Het feit dat Antigone een doel heeft in het leven, was voor Binoche erg belangrijk’

IVO VAN HOVE

Antigone is een stuk van alle tijden volgens Broods: "De tekst is zo goed geschreven en het verhaal is steeds op een andere manier toepasbaar op de samenleving. Tijdens onze opvoering waren er net verkiezingen in Frankrijk. In de voorstelling antwoordde koning Creon volmondig 'ja' toen hij de vraag kreeg of het gemakkelijk is om aan het roer van de maatschappij te staan. Op dat moment was dat geen evidentie."

Goed of net niet?

De belangstelling voor de mythe van Antigone blijft ook vandaag bestaan. "Het verhaal van Antigone grijpt terug op de oerstructuren, de band tussen ouders en kinderen, broers en zussen, waardoor het verhaal sterk blijft," zegt Jos Verbist, de man die zijn theaterproductiehuis naar Antigone vernoemde. "Er zijn in het theater ook weinig echt nieuwe verhalen, maar Antigone van Sophocles is er één van en het stuk blijft inspireren. Het wordt steeds op andere manieren gebracht, zelfs onder de vorm van sciencefiction."

De personages bijten zich vast in het ver-

leden en kunnen er maar moeizaam van loskomen. Klassieke tegenstellingen worden treffend naar voren gebracht. De strijd tussen ratio en emotie is van alle tijden. Conflicten tussen het individu en de staat, man en vrouw, je eigen morele kompas of bepaalde verwachtingen worden door Sophocles met elkaar verweven. "Wat drijft Antigone? Is het iets goeds of net niet?" Volgens regisseur Ivo van Hove zal het een mysterie blijven.

Antigone, de dochter van Oedipus, wordt overwoekerd door emoties en vecht voor haar idealen. Als dochter van een incestueus huwelijk is zij de belichaming van alles wat verboden is. De twee broers van Antigone, Eteokles en Polyneikes, krijgen de macht over Thebe in handen nadat hun vader Oedipus de stad had verlaten. Ze besluiten samen te heersen, maar al snel gaat het mis. Eteokles weigert de heerschappij te delen en Polyneikes verzamelt een leger om tegen de stad op te trekken. De broers strijden uiteindelijk tegen elkaar in duel en laten beiden het leven.

Na de strijd tussen haar broers beslist Antigone om haar broer Polyneikes zelf te begraven. Creon, de toenmalige leider van de stad Thebe, heeft een decreet uitgevaardigd waarin staat dat dit niet kan omdat Polyneikes opgetrokken is tegen de stad. Antigone plaatst zichzelf boven de wet en komt lijnrecht tegenover Creon te staan. Ondanks de roep van haar zus Ismene om te luisteren naar Creon, volgt ze tevergeefs haar intuïtie. Antigone wordt ter dood veroordeeld. "Door die universele herkenbaarheid van het verhaal is het een internationale productie geworden en daar ben ik erg blij om", vertelt Ivo van Hove. "Het is natuurlijk ook gewoon een goed geschreven stuk met rijke personages die op verschillende manieren geïnterpreteerd kunnen worden – het blijft erg actueel."

Toneelgroep Amsterdam, Les Théâtres de la Ville de Luxembourg en het Londense Barbican werken aan de encscenering van *Antigone*. De voorstelling zal volgend jaar onder andere te zien zijn in Parijs, Londen, Amsterdam, Luxemburg en Antwerpen.

‘Antigone’ in Zuid-Afrika en China

Zowel voor de westerse cultuur als voor de cultuur in landen als Zuid-Afrika en Nigeria is de Griekse cultuur lang de voedingsbodem geweest. De contacten tussen het Afrikaanse continent en Griekenland zijn veel ouder dan werd aangenomen. De Griekse tragedie maakt dan ook een aanzienlijk onderdeel uit van het Afrikaans theater. Toen Nelson Mandela gevangen zat op Robbeneiland en *Antigone* werd opgevoerd, stelde Mandela zich vrijwillig kandidaat om de rol van Creon te vertolken, hoewel hij zich meer met de strijdbare Antigone identificeerde. Voor Mandela symboliseerde het klassieke Griekse toneelstuk het gevecht tegen de Apartheid.

In Peking werd *Antigone* de vorige twee jaren opgevoerd in Het Nationaal Centrum voor Uitvoerende Kunsten. Het culturele verschil tussen de westerse cultuur en de Aziatische cultuur zorgt ervoor dat het Chinese publiek de voorstellingen vaak moeilijk begrijpt. Regisseur Li Liuyi, die ook al *Oedipus* regisseerde, verduidelijkt dat er meer Chinese elementen toegevoegd moeten worden vooraleer een voorstelling als *Antigone* succesvol kan zijn in China. Volgens de regisseur is het noodzakelijk voor de Chinese bevolking om ook de westerse geschiedenis te kennen. Hij hoopt met een voorstelling als *Antigone* de perceptie van de rol van de vrouw in China te veranderen.

(ES)